

Haarlem

Rekenkamercommissie

Jaarverslag 2007 & Jaarplan 2008

**Jaarverslag 2007
&
Jaarplan 2008**

Rekenkamercommissie Haarlem
Postbus 511
2003 PB Haarlem
Telefoon: 023-5113129
E-mail: mvos@haarlem.nl

Februari 2008

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	5
2	De Rekenkamercommissie: functie, werkwijze, samenstelling	5
2.1	Doel/functie	5
2.2	Werkwijze	5
2.3	Samenstelling in 2007	6
3	Onderzoek en advies	7
3.1	Onderzoek jaarstukken	7
3.2	Overig onderzoek	7
4	Overige activiteiten	11
4.1	Aanpassen verordening en opstellen protocol	11
4.2	Auditcommissie	11
4.3	Opstellen jaarverslag en -plan	11
4.4	Congressen en bijeenkomsten	11
4.5	Communicatie	11
5	Tijdsbesteding en financiën	13
5.1	Tijdsbesteding	13
5.2	Financiën	13
6	Jaarplan 2008	15
6.1	Activiteiten	15
6.2	Begroting	16
	Van de voorzitter	17

1 INLEIDING

De Rekenkamercommissie van de gemeente Haarlem brengt hierbij haar zevende jaarverslag uit. De commissie voldoet hiermee aan de wettelijke verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar (Gemeentewet, Art, 185, lid3).

In dit jaarverslag komen de volgende zaken aan de orde:

- De functie, werkwijze en samenstelling van de commissie;
- De activiteiten van de commissie (onderzoek, advies, aanbevelingen, opvolging);
- De financiën.

Naast het jaarverslag over 2007 is in dit stuk het jaarplan voor 2008 opgenomen.

De Rekenkamercommissie hoopt dat u het jaarverslag met interesse leest en staat open voor reacties.

2 DE REKENKAMERCOMMISSIE: FUNCTIE, WERKWIJZE, SAMENSTELLING

2.1 Doel/functie

Hoofddoel van de Rekenkamercommissie (hierna: RKC) is ondersteuning van de raad in zijn controlerende taak. Op die wijze wil zij bijdragen aan een beter functioneren van de gemeente. Hiertoe voert de RKC onderzoek uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid. Daarnaast brengt de commissie gevraagd en ongevraagd advies uit. De RKC heeft zelfstandige onderzoeksbevoegdheden en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

2.2 Werkwijze

De RKC heeft zich in de loop van 2006 gebogen over de werkwijze van de commissie. Dit heeft geresulteerd in het visiestuk 'Van pionieren naar professionalisering' (januari 2007), waarin de visie op het werk van de commissie in de periode 2007-2010 uiteen wordt gezet.

In het visiestuk worden twee hoofdgroepen onderzoek gedefinieerd: het jaarlijkse onderzoek naar de jaarstukken van de gemeente en 'overig' onderzoek naar zaken die volgens de RKC nadere bestudering verdienen.

Onderzoek jaarstukken

Onderzoek naar rechtmatigheid van de uitgaven van het gemeentebestuur maakt expliciet onderdeel uit van de jaarlijkse accountantscontrole¹. Bij het door de RKC uitgevoerde onderzoek ligt de nadruk meer op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid; rechtmatigheid wordt daarbij echter niet uit het oog verloren. Het onderzoek naar de jaarstukken wordt uitgevoerd door alle leden van de commissie.

Overig onderzoek

Het overig onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur wordt met ingang van de raadsperiode 2006-2010 in beginsel in eigen beheer uitgevoerd. In de praktijk betekent dit dat het overig onderzoek wordt uitgevoerd door de secretaris en de externe leden van de commissie. Indien nodig wordt extra ondersteuning ingehuurd of wordt een onderzoeksproject in zijn geheel uitbesteed. Het overig RKC-onderzoek laat zich over de volgende categorieën verdelen:

¹ Vanaf 2007 vindt de aansturing van de accountant niet langer plaats door de RKC maar door de Auditcommissie.

- a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken.
- b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode (achterstallig onderhoud en bezuinigingsoperaties).
- c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek ('pottenkijkersonderzoek').
- d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers en van organisaties, die in Haarlem actief zijn.
- e) Monitoring aanbevelingen eerder RKC-onderzoek.
- f) Ad-hoc onderzoek.

Voor een nadere beschrijving van de categorieën verwijzen we naar het visiestuk dat te raadplegen is via de RKC-pagina's op de gemeentelijke website.

Rapportage

De RKC rapporteert aan de raad. De wijze waarop dat gebeurd is vastgelegd in de verordening Rekenkamercommissie en het RKC-protocol *Raadsbehandeling RKC-stukken*. Bij de onderzoeken wordt - indien relevant - het principe van hoor en wederhoor gehanteerd: als er bij het onderzoek ambtenaren worden gehoord, wordt de voor hen relevante deel van het conceptrapport voorgelegd met de vraag of er geen feitelijke onjuistheden in voorkomen. Onderzoeksrapporten die gepaard gaan met een concept raadsbesluit worden voor een bestuurlijke reactie aan het college van B&W voorgelegd.

2.3 Samenstelling in 2007

De RKC bestaat uit vijf raadsleden (waaronder de voorzitter) en twee externe leden. De personele samenstelling van de commissie in 2007 was als volgt:

Naam	Partij
Dhr J.A. de Ridder (voorzitter)	PvdA
Dhr P. Elbers	SP
Dhr T.J. Vreugdenhil	CU/SGP
Dhr S. Hikspoors	VVD
Dhr C.J. Pen	CDA
Mw E. Naborn	Extern lid
Dhr E. van der Putten	Extern lid
Secretaris: Dhr M. Vos	
Plaatsvervangend secretaris: Mw I. van Tienhoven	

De RKC vergaderde in 2007 gemiddeld één maal per maand op de woensdagavond. De vergaderingen zijn besloten. De meeste leden van de commissie zijn bij alle commissievergaderingen aanwezig geweest.

3 ONDERZOEK EN ADVIES

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de voornemens uit het jaarplan de in 2007 uitgevoerde onderzoeks- en adviesactiviteiten besproken.

3.1 Onderzoek jaarstukken

De RKC heeft de jaarrekening van de gemeente over 2006 onderzocht. Voor het onderzoek heeft de commissie relevante stukken bestudeerd en zijn in mei 2007 gesprekken gevoerd met het directieteam. In tegenstelling tot voorgaande jaren waren de relevante stukken tijdig beschikbaar. De RKC heeft in haar rapportage daarom haar waardering uitgesproken over het feit dat de Concernstaf en de Facilitaire Dienst er dit jaar in zijn geslaagd de tijdsplanning van de jaarrekening te halen.

Naast de gebruikelijke verslaglegging van de gemeente vormden de bevindingen van het pottenkijkersonderzoek input bij het onderzoek naar de jaarstukken. De bevindingen van het onderzoek zijn beschreven in de rapportage *Doel matig gevolgd*, en laten zich samenvatten door de conclusie dat de in de begroting door de raad vastgestelde doelen nauwelijks een rol spelen bij het dagelijks werk van de gemeentelijke organisatie. Daarom was het voor de commissie in veel gevallen onmogelijk om op basis van jaarrekening en jaarverslag iets te zeggen over doeltreffendheid en doelmatigheid van het gemeentelijke beleid. In formele zin had de RKC vanwege de geringe informatiewaarde van de jaarstukken een negatief advies aan de raad moeten uitbrengen. De commissie heeft echter ook geconstateerd dat de organisatie hard werkt om verbetering in de situatie aan te brengen, en heeft daarom met nadruk aanbevolen om voortvarend verder te gaan met de verbetering van de begroting en jaarstukken zodat de kaders die de raad stelt in de begroting waarneembaar sturend worden voor de activiteiten.

Verder spreekt de RKC opnieuw haar ernstige zorgen uit over de financiële positie van de gemeente. In 2006 is verdere afkalving van de reservepositie voorkomen maar de algemene reserve is nog bij lange na niet toereikend gegeven de risico's die de gemeente loopt. De commissie beveelt aan om naast een verdere opbouw van de reservepositie ook de risico's zorgvuldiger in kaart te brengen en meer aandacht te besteden aan beheersmaatregelen.

In de B&W-vergadering van 22 mei is de reactie van het college op het rapport van de RKC vastgesteld. Deze reactie is op het BIS te vinden onder registratienummer 110458.

Tijdens de raadsbehandeling van de jaarrekening op 7 juni heeft de raad de conclusies en de aanbevelingen van het onderzoek van de RKC naar de jaarstukken overgenomen (BIS: 111544).

3.2 Overig onderzoek

a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken:

Voor 2007 stonden 2 projecten op de agenda die onder categorie a vallen. Het eerste was het advies over de inrichting van de programmabegroting; het tweede was het onderzoek naar de democratische controle mogelijkheden van Gemeenschappelijke Regelingen.

Advies programmabegroting

Eind november 2006 is de commissie gestart met werkzaamheden voor een advies over de inrichting van de programmabegroting, waarmee de RKC de raad handvatten biedt voor de door de raad te leveren input bij het verbetertraject dat is ingezet door concernfinanciën. Het advies, getiteld 'Bomen, bos en een begroting' is in maart 2007 aan de raad aangeboden.

Onderzoek Gemeenschappelijke Regelingen

In augustus is het onderzoek naar gemeenschappelijke regelingen afgerond. De bevindingen van het onderzoek zijn vastgelegd in het rapport 'Gemeenschappelijke regelingen: Gemeenschappelijke controle?' De conclusies en aanbevelingen zijn, samen met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen, opgenomen in een nota met dezelfde titel.

Het in samenwerking met de rekenkamer(commissie)s van 5 naburige gemeenten uitgevoerde onderzoek richtte zich op de vraag in hoeverre de gemeenteraden van gemeenten die deelnemen in gemeenschappelijke regelingen invloed hebben op die gemeenschappelijke regelingen. Onderzocht is welke mogelijkheden wet- en regelgeving bieden en hoe er in de praktijk van die mogelijkheden gebruik wordt gemaakt. Uit het onderzoek bleek dat de beperkte bevoegdheden die raadsleden hebben ten opzichte van gemeenschappelijke regelingen als een belangrijk probleem bij de sturing en controle

wordt ervaren. Uit het onderzoek blijkt echter ook dat de gemeenteraden er om verschillende redenen vaak niet in slagen om de bestaande beïnvloedingsmogelijkheden te benutten. Een van de oorzaken daarvan is dat de activiteiten die worden ondergebracht bij een gemeenschappelijke regeling op grotere afstand van de raad komen te staan. Verder wordt de informatie die de gemeenteraden van gemeenschappelijke regelingen ontvangen vaak als summier ervaren. Bovendien gaan ze volgens de geïnterviewden vooral over financiële zaken en te weinig over het beleid van de gemeenschappelijke regeling.

Verder geven betrokkenen aan dat de besturen van gemeenschappelijke regelingen vaak gebrekkig functioneren, waardoor het niet altijd even duidelijk is waar de eindverantwoordelijkheid ligt. Raadsleden die in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling zitten, hebben niet zelden last van een 'dubbele-petten-probleem': ze moeten als raadslid het beleid beoordelen dat ze zelf als bestuurder van de regeling hebben vastgesteld. Daarnaast bestaat er een loyaliteitsspagaat: bestuurders van gemeenschappelijke regelingen worden geacht de belangen van de regeling te dienen, terwijl dezelfde personen als college- of raadslid het belang van de eigen gemeente moeten verdedigen.

Ten slotte komt uit het onderzoek ook het beeld naar voren dat raadsleden mogelijkheden voor sturing en controle laten liggen vanwege gebrekkige belangstelling.

De RKC heeft het proces van het onderzoek als complex maar boeiend ervaren. Complex omdat de RKC als regievoerder van het project de taak had de zaken logistiek in juiste banen te leiden, wat gezien de drukke agenda's van de betrokkenen niet altijd eenvoudig was. Daarnaast lag een belangrijke uitdaging in de juiste verwerking van de door de deelnemers geleverde informatie in de rapportage. Boeiend was het proces vooral vanwege de diverse samenstelling van de onderzoeksgroep, wat tot interessante discussies leidde die de kwaliteit van het eindproduct zeker ten goede zijn gekomen. Ten slotte heeft het project ook geleid tot een nadere kennismaking tussen de rekenkamers van Zuid-Kennemerland. De onderzoeksgroep komt in februari 2008 nog eenmaal bij elkaar om het proces te evalueren.

In de B&W-vergadering van 30 oktober is de reactie van het college op het rapport van de RKC vastgesteld. Deze reactie is op het BIS te vinden onder registratienummer 203496. Het rapport is twee maal besproken in de commissie Bestuur: op 4 oktober en 20 december. Omdat het rapport geen aan het college van B&W gerichte aanbevelingen bevat, was het aan de raad om te besluiten welk gevolg er aan het stuk moest worden gegeven. Tijdens de eerste behandeling in de cte Bestuur bleek dit lastig te zijn. De commissie heeft de RKC daarom gevraagd een discussienota op te stellen, waarover in een tweede commissievergadering is gesproken. Uiteindelijk heeft dit geleid tot de formulering van een raadsbesluit, dat in de raad van 17 januari 2007 is vastgesteld (BIS: 6452).

b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode:

Zoals aangekondigd is geen onderzoek uitgevoerd naar de aanpak van het achterstallig onderhoud en naar de bezuinigingsoperaties. Het in de planning voor het najaar van 2007 aangekondigde onderzoek naar reeds voltrokken bezuinigingsmaatregelen heeft niet plaatsgevonden vanwege de keuze voor het instellen van een onderzoek naar de teloorgang van Radius.

c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek:

In de eerste maanden van 2007 is in de organisatie een aantal gesprekken gevoerd in het kader van het in 2006 geïntroduceerde pottenkijkersonderzoek. Centraal thema daarbij was de manier waarop de gemeentelijke organisatie omgaat met de realisatie van de beleidsdoelstellingen uit de programmabegroting; gesproken is met medewerkers die zich daarmee bezighouden. De resultaten van het onderzoek hebben input geleverd voor het RKC-onderzoek naar de jaarstukken 2006. De ervaringen met het pottenkijkersonderzoek zijn dermate positief dat de RKC heeft besloten dit onderzoek voort te zetten.

d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers:

De RKC heeft na een kort vooronderzoek besloten af te zien van haar voornemen een onderzoek uit te voeren naar de resultaten van reïntegratie in Haarlem. Uit het vooronderzoek is gebleken dat er door collega rekenkamer(commissie)s met betrekking tot dit thema het nodige onderzoek is uitgevoerd, waarbij de uitkomsten grote mate van overeenkomst vertonen. De RKC ziet geen aanleiding om te vermoeden dat de problemen die zich in Haarlem voordoen substantieel afwijken van die bij andere

gemeenten, en is daarom van mening dat een Haarlems onderzoek weinig toegevoegde waarde zal hebben. Besloten is om in het kader van het pottenkijkersonderzoek op beperkte schaal in te gaan op de resultaten van sociale activering en reïntegratie, en dan met name vanuit het perspectief van de betrokken burgers.

e) Monitoring aanbevelingen:

In het kader van de monitoring van eerder RKC-onderzoek zijn in 2007 twee projecten uitgevoerd: een quick scan naar de opvolging van de aanbevelingen bij het onderzoek Grote Projecten en een quick scan naar de opvolging van de aanbevelingen van het onderzoek Prestatieplannen.

Quick scan Grote Projecten.

De Rekenkamercommissie heeft in 2004 een evaluatieonderzoek laten verrichten naar grote (fysieke) projecten in Haarlem. Dit heeft geresulteerd in het rapport getiteld 'Onderzoek grote projecten gemeente Haarlem' d.d. 13 augustus 2004, wat heeft geleid tot een tiental aanbevelingen om de kans op vertragingen en budgetoverschrijdingen bij de uitvoering van grote projecten in de toekomst te verkleinen. De RKC heeft aan de hand van een korte casestudie naar het project Meerwijk-Centrum onderzocht of de aanbevelingen uit 2004 zijn opgevolgd en of de aanbevelingen in de praktijk tot een verbetering leiden. De resultaten van de quick scan laten zien dat de aanbevelingen in redelijke mate worden opgevolgd. Op basis van de bevindingen van de quick scan acht de RKC daarom verder onderzoek niet nodig. Vanwege de beperkte schaal van het onderzoek kunnen er geen grote, algemeen geldende nieuwe conclusies worden getrokken. Wel heeft de RKC in de rapportage van de quick scan een aantal opvallende zaken onder de aandacht gebracht.

Quick scan Prestatieplannen

In 2003 heeft de RKC onderzoek laten uitvoeren naar het systeem van afspraken tussen de gemeente en subsidieontvangende organisaties, de zogenaamde prestatieplannen. De RKC heeft onderzocht in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd die destijds in het onderzoeksverslag 'Evaluatie Prestatieplannen tussen de gemeente Haarlem en de gesubsidieerde instellingen' waren opgenomen. Uit de quick scan blijkt dat er in de praktijk weinig of niets is veranderd na het verschijnen van het RKC-rapport. Dit kan betekenen dat de gemeentelijke organisatie tekortgeschoten is of dat de aanbevelingen niet goed waren. Dat laatste kan te maken hebben met het feit dat de aanbevelingen zich richtten op verbetering van de bestaande werkwijze; dat had wellicht geen zin omdat de werkwijze zelf niet effectief was. Uit de quick scan blijkt dat de meeste aanbevelingen van destijds niet of nauwelijks zijn opgevolgd. Een nadere analyse van de oorzaken is aan de hand van de quick scan niet mogelijk. De RKC zal daarom nader onderzoek doen naar de vraag of het instrument 'prestatieplannen' werkt.

f) Ad-hoc onderzoek:

Naast de voorgenomen onderzoeks- en adviesactiviteiten is lopende het jaar besloten tot een aantal aanvullende activiteiten. Deze worden hierna kort beschreven.

Quick scan Amcor

Het onderzoek naar de gemeentelijke jaarstukken over 2006 gaf de RKC aanleiding om de gang van zaken rond de aankoop en de exploitatie van het Amcor-complex aan de Oudeweg nader te onderzoeken. De belangrijkste bevindingen van dat onderzoek zijn dat de aankoopprijs op zich waarschijnlijk wel marktconform was, maar dat de vooruitzichten met betrekking tot het tijdelijke beheer veel te rooskleurig zijn voorgespiegeld. Het onderzoeksverslag bestaat uit een feitenrelaas en een analyse. Tijdens de behandeling van het stuk in de Gemeenteraad van 15 november bleek dat verschillende fracties moeite hadden met de door de RKC gehanteerde onderzoeksmethode. Meer in het bijzonder ging het om de vraag of voormalig wethouder Ruud Grondel niet had moeten worden gehoord in het kader van het onderzoek. De RKC is van mening dat dit gegeven de (beperkte) onderzoeksvraag en de duidelijke en eenduidige informatie die in de dossiers te vinden was vanuit onderzoekstechnisch oogpunt niet nodig was; de voorzitter van de RKC heeft dit in de commissievergadering toegelicht. De RKC is echter niet doof voor de geluiden uit de raad, en schuift de geuite kritiek niet zonder meer terzijde. Na evaluatie van het project Amcor heeft de RKC besloten om bij toekomstige projecten nog meer dan al het geval was rekening te houden met politieke gevoeligheden die rond bepaalde zaken kunnen spelen. Ook al had ons inziens een gesprek met oud-wethouder Grondel de conclusies van het onderzoek naar de verliezen bij Amcor niet wezenlijk anders

gemaakt, het betrekken bij het rapport van de visie van Ruud Grondel op deze zaak had ongetwijfeld het draagvlak voor het rapport en daarmee de kwaliteit van het politieke debat naar aanleiding van het onderzoek vergroot. De zaak Amcor en het desbetreffende RKC-rapport zijn besproken in de raad van 13 december.

Onderzoek Bouwleges

Naar aanleiding van vragen die speelden in het raadsdebat van 29 maart 2007 heeft de RKC onderzoek uitgevoerd de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bouwleges. Uit het onderzoek blijkt dat er zich op het gebied van de rechtmatigheid geen noemenswaardige problemen voordoen, maar dat er met betrekking tot de doelmatigheid de nodige ruimte voor verbetering bestaat. De RKC is aansluitend gestart met vervolgonderzoek waarin het vraagstuk van de informatievoorziening centraal staat. Dat onderzoek wordt eind 2007 afgerond en zal begin 2008 worden gepubliceerd.

Brief Wijkrazen

De RKC is in de zomer van 2007 benaderd door een burger die melding maakte van mogelijke belangenverstrengeling binnen het bestuur van een wijkraad. De RKC heeft naar aanleiding van die melding een kort, verkennend onderzoek uitgevoerd. De belangrijkste conclusie daarvan was dat het in ieder geval in twee gevallen voorkomt dat voor een substantieel bedrag vergaderlocatie wordt gehuurd van een bestuurslid van de wijkraad, en dat de systematiek van toewijzen van huisvestingsvergoedingen weinig gestructureerd is en rechtsongelijkheid in de hand werkt. Naar aanleiding van het onderzoek pleit de RKC voor een gedragscode voor wijkrazen en een helder beleid voor de vergoeding van hun huisvestingskosten. De verkenning heeft niet geleid tot een rapportage; de bevindingen van de verkenning zijn aan het college aangeboden in de vorm van een brief.

Radius

In november 2007 is de RKC gestart met een onderzoek naar de gang van zaken rond de teloorgang van Radius. Daarbij zal het vooral gaan om een feitenrelaas, waarbij in de analyse zal worden ingezoomd op de rol van de gemeente. Het onderzoek wordt uitgevoerd door bureau Pro Facto. RKC-lid Ellen Naborn treedt op als voorzitter van de begeleidingscommissie van het onderzoek, die verder bestaat uit Cees-Jan Pen en Teus Vreugdenhil. De verwachting is dat het onderzoek medio maart 2008 zal worden afgerond. Na bestuurlijk hoor en wederhoor zullen de resultaten naar verwachting in de loop van april 2008 aan de raad worden gepresenteerd.

Naar aanleiding van de bevindingen van de quick scan Prestatieplannen en de casus Radius zal de RKC in een later stadium in eigen beheer onderzoek uitvoeren naar de vraag hoe de gemeente de doelmatigheid van activiteiten van SDO's effectief kan controleren.

4 OVERIGE ACTIVITEITEN

4.1 Aanpassen verordening en opstellen protocol

De RKC achtte het nodig om de Verordening *Rekenkamercommissie* (674) aan te passen. Het ging daarbij om twee zaken: het versnellen van procedures en het uitbreiden van de bevoegdheden. Het versnellen van de procedures behelst het stroomlijnen van de gang van zaken rond de ambtelijke en bestuurlijke wederhoor om zo de afronding van RKC-rapporten te bespoedigen. Naast de wijziging in de verordening is hiertoe een protocol Raadsbehandeling Rekenkamercommissiestukken opgesteld. De uitbreiding van de bevoegdheden betreft de bevoegdheid om diepgravend RKC-onderzoek bij verbonden partijen te verrichten. De aangepaste verordening is op 6 september aangenomen door de raad.

4.2 Auditcommissie

Gelijktijdig met de instelling van de nieuwe verordening op de RKC is de verordening op de Auditcommissie van kracht geworden. Hiermee is op initiatief van de RKC een einde gekomen aan de situatie waarin de RKC namens de raad de accountant aanstuurt. In de ogen van de RKC was dit een onwenselijke situatie omdat de accountant in opdracht van de raad werkt, en dus door de raad of een afvaardiging van de raad moet worden aangestuurd. De RKC is – zeker na de wijziging naar het gemengde model in 2006 – geen afvaardiging van de raad maar een onafhankelijke commissie en kan een dergelijke taak daarom niet vervullen. De auditcommissie bestaat uit louter raadsleden.

4.3 Opstellen jaarverslag en -plan

In december 2007 is het RKC-jaarplan voor 2008 opgesteld. Dit jaarplan treft u aan in hoofdstuk 7.

4.4 Congressen en bijeenkomsten

In 2007 zijn geen congressen bezocht. Het dagprogramma van zowel het congres van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamerfuncties (NVRK) als van de Dag van de Lokale Rekenkamer gaf de leden van de RKC geen aanleiding om de congressen te bezoeken. De secretaris heeft lopende het jaar enkele bijeenkomsten bezocht van de Kring van Secretarissen (een NVRK-overlegplatform voor secretarissen).

4.5 Communicatie

Er zijn in 2007 twee nieuwsbrieven van de RKC uitgekomen: een in juni en een in september. Alle (definitieve versies van) publicaties van de RKC zijn in de huisstijl van de RKC uitgebracht. De RKC-pagina's op de gemeentelijke website zijn ingrijpend herzien, en de Haarlemse burger wordt op de pagina's uitgenodigd onderzoeksonderwerpen voor de RKC aan te dragen.

5 TIJDSBESTEDING EN FINANCIËN

5.1 Tijdsbesteding

Uit een analyse van de tijdsregistratie blijkt dat de meeste onderzoekstijd van de commissie (bijna 42%) is besteed aan de combinatie onderzoek jaarstukken/pottenkijkersonderzoek. Vanwege de onbezoldigde bijdrage van de raadsleden in de commissie komt dit niet geheel tot uiting in het financiële overzicht van de volgende paragraaf. Op de tweede plaats komt het grote onderzoek naar Gemeenschappelijke regelingen, dat dit jaar een kleine 27% van de onderzoekstijd beslaat. De quick scans naar de opvolging van aanbevelingen van eerder groot RKC-onderzoek blijken elk goed te zijn voor zo'n 6 procent van de gebruikte onderzoekstijd. De secretaris is verantwoordelijk voor ruim 60 procent van de gevulde onderzoekstijd; de voorzitter voor 13 procent, de externe leden in gezamenlijkheid voor een kleine 12 procent en de overige RKC leden in gezamenlijkheid zo'n 10 procent.

Verder blijkt uit de analyse dat de categorie voorbereiding/planning/administratie meer dan de helft van de uren overhead uitmaakt. Opvallend is het relatief grote aantal uren dat de voorzitter maakt op overhead: de opgegeven 140 uur komt neer op 23 procent van het totaal.

Uit de tijdsregistratie blijkt eveneens de relatief grote urenbesteding van de voorzitter. Over 42 operationele weken beschouwd komt zijn inzet van 302 uur neer op ruim 7 uur per week. Daarmee is hij goed voor ongeveer 16 procent van de totale geregistreerde uren van de RKC.

5.2 Financiën

In het Jaarplan 2007 was een indicatieve begroting van de RKC opgenomen. In de onderstaande tabel is die begroting aangevuld met de rekening over 2007. De cijfers in de rechterkolom zijn onder voorbehoud van de definitieve cijfers (die beschikbaar zullen komen bij het vaststellen van de gemeentelijke jaarrekening over 2007). De kosten van personele inzet zijn berekend op basis van de urenbesteding.

RKC 2007: Begroting en rekening

	Begroting 2007	Rekening 2007
Vaste kosten	50300	41176
Salariskosten RKC-secretariaat	35500	30476
Presentie externen	3600	2400
Interne doorbelasting	8200	6700
Stelpost overig	3000	1600
Controle Jaarrekening	12900	16659
Secretaris	5900	11380
Externen	6000	4950
Raadsleden	pm	-
Stelpost overig	1000	329
Ander onderzoek	78000	72100
Vaste capaciteit	24000	23479
Variabele capaciteit	45000	46871
Stelpost overig	9000	1750
Saldo		11265
Totaal	141200	129935

6 JAARPLAN 2008

In het jaarplan 2008 wordt een overzicht gegeven van de activiteiten die het komende jaar worden ondernomen op basis van het eerder (2.2) beschreven onderzoekskader. Daarnaast wordt een indicatieve begroting van de RKC gegeven.

6.1 Activiteiten

Onderzoek jaarstukken

Het onderzoek naar de jaarstukken wordt in 2008 voortgezet. Het onder c genoemde onderzoek zal dit jaar voor de tweede maal onderdeel uitmaken van het onderzoek en de rapportage. Het onderzoek naar de jaarstukken start voor de RKC op 3 april met de ontvangst van de conceptteksten over de beleidsverantwoording. Volgens de huidige planning wordt het verslag van het onderzoek op 22 mei aan de raad aangeboden.

Overig onderzoek

a) Onderzoek dat de raad helpt meer greep te krijgen op de gang van zaken:
Over dit thema staan voor 2008 geen projecten op stapel.

b) Onderzoek rond twee grote thema's van deze raadsperiode (achterstallig onderhoud en bezuinigingen):

In het kader van het onderzoek naar de jaarstukken over 2007 zal een kort onderzoek worden uitgevoerd naar de stand van zaken van de bezuinigingsdoelstellingen van het college.

Indien de agenda de ruimte biedt, zal na het reces onderzoek worden uitgevoerd naar de stand van zaken op het gebied van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de openbare ruimte.

c) Kleinschalig doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek:

Voor dit onderzoek zijn 15 thema's uit de programmabegroting 2007 geselecteerd die in december 2007 en begin 2008 onder de loep zullen worden genomen. Bij de keuze van de thema's is gestreefd naar een gelijkmatige spreiding over de verschillende sectoren, zowel in de huidige als in de toekomstige indeling van de organisatie. Het onderzoek wordt uitgevoerd door duo's van RKC-leden. De bevindingen zullen worden verwerkt in het verslag van het onderzoek naar de jaarstukken 2007. Na afronding van het onderzoek naar de jaarstukken 2007 zal uit de programmabegroting 2008 een aantal thema's worden geselecteerd die in de resterende maanden van het jaar nader worden beschouwd. De bevindingen van die ronde worden verwerkt in het verslag van het onderzoek naar de jaarstukken 2008.

d) Doeltreffendheidsonderzoek vanuit perspectief burgers:

In 2008 krijgt een aantal pottenkijkersonderzoeken een kort vervolg waarbij de vraag centraal staat hoe de burger het voorgenomen beleid in de praktijk ervaart. Bij een domein – de reïntegratie – wordt dieper op die vraag ingegaan. De bevindingen van dit vervolgonderzoek worden net als die van het Pottenkijkersonderzoek gerapporteerd in het verslag van het RKC-onderzoek naar de jaarstukken 2007.

e) Monitoring aanbevelingen:

Zoals onder b reeds aangegeven, zal de RKC in 2008 waarschijnlijk onderzoek uitvoeren naar de stand van zaken op het gebied van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de openbare ruimte. Daarbij zal uiteraard worden onderzocht of en in hoeverre de aanbevelingen van het RKC-onderzoek uit 2005 zijn opgevolgd.

f) Ad-hoc onderzoek:

Zoals reeds aangegeven is in november 2007 gestart met een onderzoek naar de gang van zaken rond de teloorgang van Radius. De verwachting is dat het onderzoek medio maart 2008 zal worden afgerond. Naar aanleiding van de bevindingen van de quick scan Prestatieplannen en de casus Radius

zal de RKC in een later stadium in eigen beheer onderzoek uitvoeren naar de vraag hoe de gemeente de doelmatigheid van activiteiten van SDO's effectief kan controleren.

Naast dit project is er in het komende jaar nog ruimte voor ander ad-hoonderzoek. Indien de RKC lopende het jaar aanleiding ziet zo'n onderzoek in te stellen, zal ze de raad daarvan tijdig op de hoogte stellen.

6.2 Begroting

Voor 2008 is een indicatieve begroting opgesteld. Deze begroting wordt hieronder weergegeven.

RKC: Indicatieve begroting 2008

Vaste kosten	45600
salariskosten RKC-secretariaat	32500
presentie externen	3600
interne doorbelasting	7000
Stelpost overig	2500
Controle Jaarrekening	17000
Secretariaat	10000
Externen	6000
Raadsleden	pm
Stelpost overig	1000
Ander onderzoek	77000
Vaste capaciteit	24000
variabele capaciteit	45000
Stelpost overig	8000
Totaal	139600

Uit de begroting blijkt dat de RKC voor het uitvoeren van onderzoek van type a t/m f beschikt over een vrij te besteden jaarbudget ('variabele capaciteit) van € 45.000. Dit budget kan in theorie volledig worden aangewend voor de inzet van de externe leden van de commissie, waarmee de variabele capaciteit – uitgaand van een uurtarief van €75 - 600 uur bedraagt. Het is echter niet waarschijnlijk dat de externe leden een zo grote hoeveelheid uren beschikbaar zijn voor het uitvoeren van onderzoek. In het andere uiterste geval, waarbij de externe leden geen enkele bijdrage leveren aan 'ander onderzoek' en het volledige budget voor variabele capaciteit wordt besteed aan inhuur van externen, bedraagt de jaarlijkse in te kopen onderzoekscapaciteit – uitgaand van een tarief van €150 per uur – 300 uur. De vaste onderzoekscapaciteit van de secretaris bedraagt – uitgaand van een tijdsbesteding van ongeveer 16 uur per week aan 'ander onderzoek' – circa 670 uur. Dit betekent dat de jaarlijkse capaciteit van de commissie voor 'ander onderzoek' zich bevindt tussen de 970 en 1270 uur.

Naast de in de begroting opgenomen bedragen heeft de commissie de beschikking over een reserve ter grootte van €20.000.

Van de voorzitter:

Doelbomen en democratische controle

Onze samenleving, ook de Haarlemse, kent een grote dynamiek en hectiek. Organisaties en individuen reageren op een veranderende omgeving en passen zich aan nieuwe omstandigheden aan en dragen daarmee zelf ook weer bij aan een proces van voortdurende veranderingen. Dat is de context waarbinnen de overheid opereert en waaraan zij mede vormgeeft. Problemen en perspectieven op problemen veranderen steeds en al improviserend en onderhandeld met burgers wordt geprobeerd overal een mouw aan te passen. Je moet wel gek zijn om in zo'n context te willen pleiten voor doeldenken en planmatig werken zoals de rekenkamercommissie in allerlei verschillende samenstellingen bij elke jaarrekening weer heeft gedaan. Het bestuur van een gemeente mag al blij zijn als temidden van al het maatschappelijk krakeel het politieke hoofd boven water wordt gehouden.

Toch getuigt dat steeds weer terugkerende pleidooi voor een betekenisvolle begroting en transparante verantwoording in de jaarrekening niet van gebrek aan werkelijkheidszin. In tegendeel. Het grote gevaar van alle dynamiek en ruis zit niet in het improviseren maar in het volstrekt ondoorzichtig worden van processen, waardoor democratische controle moeilijk wordt. Niemand weet meer wie waaraan trekt en wie waarvoor verantwoordelijk is. Het systematisch vastleggen van doelen en voorgenomen activiteiten van de gemeente draagt bij aan transparantie omdat het dwingt om bij de verantwoording uit te leggen waarom al improviserend van de afgesproken lijn is afgeweken.

Het systematiseren van beleid in doelbomen waarbij dat wat op papier staat ook nog werkelijk wat voorstelt, valt niet mee. Maar dat is geen reden om het niet te doen. Het is cruciaal om de kaderstellende rol van de raad wat te laten voorstellen. Wij zijn als rekenkamercommissie dan ook erg tevreden met het feit dat de gemeentelijk organisatie het afgelopen jaar zoveel inspanning heeft gepleegd om de begroting in een overzichtelijke structuur van doelen en activiteiten vorm te geven. Het kan nog steeds beter, maar het is nu ook aan de raad om in het komende jaar te laten zien dat die structuur een bijdrage kan leveren een betere discussie op hoofdlijnen bij de debatten over de jaarrekening, kadernota en begroting.

Ook wij als RKC hebben het afgelopen jaar geprobeerd om planmatig te werken vanuit een bepaalde visie en een beleidsplan. En ook wij hebben het afgelopen jaar geïmproviseerd om in te kunnen spelen op de actualiteit zoals met onderzoeken naar de kostendekkendheid van de bouwleges en de ondergang van Radius. In het jaarverslag worden voornemens vergeleken met uitgevoerd onderzoek om zo verantwoording af te leggen over onze activiteiten. We hopen dat wij daarmee de mogelijkheid creëren voor een goede discussie over ons werk waar wij weer van kunnen leren om het nog beter te doen.